

Corbater, -era, V. *corbata* *Corbatera* 'lloc de corbs', V. *corb* I *Corbateria*, V. *corbata* *Corbatí*, V. *corbata* i *corb* I *Corbató*, V. *corb* I i II

CORBELL o CORBELLA, 'espècie de cistell o cove', de CORBĪCŪLA o *CORBĪCŪLUS, diminutius del ll. CŌRBIS id. (fem., i de vegades m.), mot que el llatí manlevà probt. d'una altra llengua indoeuropea. □ 1.ª doc.: *corbell*, 1288; *corbelleta*, 1331.

«De tot hom qui fassa *corbels* e-ls port vendre a Puigcerdà --- ne deu haver lo senyor, per leuda, un *corbell*» lleuda de Puigcerdà de 1288 (RLR IV, 505); a Prats de Molló era en especial una panera de raïm: «--- vendre racemos --- sex *corbells* ---» en un doc. de 1308, inclòs segurament en el Llibre Verd (còpia en el *Llibre Roig* de Prats de Molló, de 1643, f° 14); «--- un *corbeyll*, un eradra gornit ---» en un doc. de Ribes de 1380. Figura en les *VidesR* amb el sentit de senalla o 'cabàs de terra': «l'emperador --- comensà lo fonament a bastir, d'una esgleya, e-1 causol é l primerament obrí, e dotze *corbels*, sobre ses espatles, de terra, fora gità», f° 29r2.

Avui cerdà *corbelló* 'cistell de vímens' (*Bulleti de Dialect. Catalana* II, 52). Capcir *corbell* 'arguenells' (*ALCat.*, m. 150); deu partir figuradament de la idea de 'cabàs ple de terra', d'on 'home ensopit', la dita tòpica «els *kurbéls* de Bellver» que diuen a la gent de la Batllia, m'explicava un home de Riu del Pendís «perquè sempre se la deixen fregir» (1935). Els *corbells* mall. 'conjunt de bastons corbats per traginar, damunt el bast, llenya o garbes' (*corbeis*, JRosselló, *Manyoc*, 143), tant pot venir de *corb* II (com ho he posat allí) com del *corbell/corbella* que estem estudiant, amb el sentit bàsic d'arguenells'.

Quant al femení *corbella* com a nom de recipient, 35 sembla ser més localitzat, i documentat força més tardanament en la nostra llengua. No figura en fonts lexicogràfiques sinó molt recents, ni en les del S. XIX, sense altra excepció que *corbelleta* 'cistellera on hi ha llegums', hapax recollit pel DAG. en un doc. de les Drassanes, de 1331. Una forta raó per a aquesta raresa és la forta concurrència homonímica que li féu, de l'Ebre cap al Sud, *corbella* 'falç' (en el Continent), 'dalla' a Mallorca. Pugué sobreviure pots'er en algun rodal valencià isolat, d'on vindria l'acc. translàtica que observo a Llorca (Assafó, baix Serpis): «L'Horta 'l Senyor és tota aquella *korbéla*», puix que si volen dir «fondalet, clòteradeta» (com m'explicaren, 1963), aqueix sentit s'explica molt millor partint de la comparació amb un recipient que amb una podadora.

Fora d'això *corbella* solament s'usa en els nostres Pirineus centrals: *korbéla* és el mateix que «cartre» a tots els pobles de la Vall de Cardós (Estaon, etc., 1935), que pot ser un cove dels arguenells, o bé un que s'usi a mà: principalment un d'usat per treure dels corrals els fems dels animals (Tavascan), o per transportar fems (Esterrí de Cardós), de vegades palla, que llavors es diu *corbella paller* (ib.); així també a la Vall d'Àneu (*AlcM*) i en el Rosselló més aviat un cabàs per traginar pedres (DAG.). Tenint en compte 60

la forta i antiga representació de derivats de la nostra família, incloent-n'hi de femenins, en els parlars d'oc, fins arran de la frontera, i l'antiga documentació del masculí *corbell* en català, no veig raó per acceptar l'afirmació del FEW que el cat. (pallarès) *corbella* sigui un manlleu del fr. *corbeille*.

Altrament serà bo d'incloure acf també els derivats, que acabin de mostrar la presència autòctona del mot en aquest vessant dels Pirineus. A la Vall d'Aran encara vaig sentir viu el primitiu femení *úa kórp* per a una 'cistella o cove, si bé s'havia antiquat molt, i ja només el recordaven alguns vells de la part baixa (Lés, 1925); restaven ben vius a tota la vall *corbelles* per a una espècie d'arguenells, i el diminutiu *kurbelús* pl. per coves d'aqueixos arguenells (Cor., *VocAr.*). Si fa no fa el mateix que a l'Alt Pallars, car a Vall Ferrera donaven *corbellons* com a equivalent usat a Cardós del que ells anomenaven *cartres* (coves dels arguens) (1933), i a la Vall d'Àneu també es deu usar puix que els d'Esterrí diuen de motiu «*corbellons* de València» a la gent de València d'Àneu (Pol, p. 31); altrament aquest diminutiu en -ons s'estén per tot el Pallars, inclús les valls del Flamicell (Violant; BDC XXIII, 115), i també apareix en altres parts del NE. del Principat (fins i tot en la zona extrema NE. on -yl- > -y-): a l'Alta Cerdanya *kurbə̀lòns* 'recipient com a cove, de vares d'avellaner, on porten gra, i diversos detritus vegetals (com el boll o *buló*') (Dorres, 1959).

«Que m'haveu casada amb un malairós --- / me fa cercar aygua amb uns *corvayons*» (cançó pop. recollida a Argenton, MilàF, *Romlo.*, 280.12); *corbellons* apareix en un doc. mall. de 1434 (*AlcM*, -lló I, § 5); and. *corbillat* 'contingut d'una senalla plena' (DAG.).

Una forma de derivat, de fonètica pre-catalana, es conserva també a les altes valls de Pallars i Ribagorça: *corbillo*. Com que el sufix -ICULUS té quantitat ambigua en la I (tan aviat -ĪCŪLU com -ĪCŪLU), hem de creure que això és CORBĪCŪLU i no pas de reducció d'un -iello castellà, (puix que així com així el mot en castellà no existeix (i recordem que el manteniment de la -o final és encara de rigor a l'alta Ribagorça catalana, fora d'algunes combinacions, i ha deixat rastres en el Pallars superior, en certs apel·latius rebuts del vell pre-català local — sense parlar de la toponímia): Àneu *corbillo* «especie de capazo de mimbre, pequeño, que se utiliza para recoger las patatas o también para transportar piedras de un lugar a otro» (Pol, p. 15); força més al Sud *korbílo* a la Vall d'Àsua 'paner o arguenell per espedregar' (Surp, 1959), «espuerta de mimbre para llevar estiércol, piedras, etc.» (*saca la basuera dan el corvillo*, Ferraz, p. 42).¹

No caldrà que ens estenguem sobre la representació del nostre mot en francès, car podem limitar-nos a remetre per a CORBIS al FEW II, 1181-2, i per a CORBICULA allà mateix, 1179-81. És sabut que *corbeille* és una constant de tota la llengua des del S. XII, mentre que el primitiu CORBIS no ha deixat a França descendència més que en parlars occitans i francoprovençals, descendència bastant nodrida i amb considerable sobreixida cap als parlars del Piemont i de